

POSTANOWIENIE

8 marca 2024 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Paweł Grzegorzczak

na posiedzeniu niejawnym 8 marca 2024 r. w Warszawie

w sprawie z powództwa M. M.

przeciwko Bank spółce akcyjnej w W.

o zapłatę i ustalenie,

na skutek skargi kasacyjnej Bank spółki akcyjnej w W.

od wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie

z 19 sierpnia 2022 r., I ACa 969/21,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. obciąża pozwaną kosztami postępowania kasacyjnego, pozostawiając ich wyliczenie referendarzowi sądowemu.**

UZASADNIENIE

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Przepis ten odpowiada charakterowi skargi kasacyjnej, będącej nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia, o dominującym publicznoprawnym charakterze, przysługującym od orzeczeń wydanych po przeprowadzeniu dwuinstancyjnego postępowania

sądowego, w którym sąd pierwszej i drugiej instancji dysponuje pełną kognicją w zakresie faktów i dowodów. W powiązaniu z art. 398⁴ § 2 k.p.c. oznacza to, że w skardze kasacyjnej nieodzowne jest powołanie i uzasadnienie okoliczności o charakterze publicznoprawnym, które stanowią wyłączną podstawę oceny pod kątem przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (przyczyn kasacyjnych).

Wnosząc o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżąca Bank S.A. w W. powołała się na potrzebę wykładni przepisów prawa w aspekcie, po pierwsze, kwalifikacji umów kredytu powiązanych z walutą obcą jako kredytów walutowych, w sytuacji, w której kredyt, w zależności od woli konsumenta, mógł być wypłacony i spłacany od początku bezpośrednio w walucie obcej, po drugie, konsekwencji zawarcia w takiej umowie abuzywnych klauzul przeliczeniowych, i – po trzecie – możliwości uznania klauzul przeliczeniowych za abuzywne, w sytuacji, w której ich zastosowanie, zgodnie z umową, nie jest obligatoryjne dla konsumenta.

W celu uzasadnienia potrzeby wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.) konieczne jest wykazanie, że określony przepis prawa lub zespół tych przepisów, mimo że budzi poważne wątpliwości, nie doczekał się wykładni albo niejednolita wykładnia wywołuje wyraźnie wskazane przez skarżącego rozbieżności w judykaturze w odniesieniu do identycznych lub podobnych stanów faktycznych, które należy przytoczyć (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 13 czerwca 2008 r., III CSK 104/08 i z dnia 28 marca 2007 r., II CSK 84/07).

Bliższa analiza wniosku nie pozwalała uznać, aby w sprawie zakończonej zaskarżonym wyrokiem wystąpiła powołana przyczyna kasacyjna. Z wniosku nie wynikało przede wszystkim, w jaki sposób rozstrzygnięcie powołanych wątpliwości miałoby rzutować na wynik postępowania kasacyjnego. Skarżąca nie dostrzegła, jak się wydaje, że podłożem rozstrzygnięcia Sądu Apelacyjnego nie była abuzywność klauzul przeliczeniowych, lecz uznanie postanowień umowy za nieuczciwe w zakresie, w jakim implikowały one ryzyko kursowe, i brak możliwości utrzymania umowy po eliminacji tych postanowień ze względu na ich kluczowy charakter. Wskazane przez skarżącą wątpliwości odrywały się od tej argumentacji i niezależnie od sposobu ich rozstrzygnięcia, nie mogły rzutować na stanowisko

wyrażone przez Sąd Apelacyjny. To, że postanowienia umowne wyrażające ryzyko walutowe mogą mieć abuzywny charakter, jeżeli nakładają na kredytobiorcę nieograniczone, względnie nieproporcjonalne ryzyko, nie budzi wątpliwości w judykaturze (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 13 maja 2022 r., II CSKP 464/22 i z dnia 25 października 2023 r., II CSKP 820/23). Już tylko na marginesie należało zaznaczyć, że wniosek zakładał, iż wypłata kredytu mogła nastąpić we frankach szwajcarskich, co odbiegało od stanowiska przyjętego przez Sądy *meriti*.

Niezależnie od tego dostrzec trzeba, że przy ocenie abuzywności postanowień przeliczeniowych nie ma znaczenia okoliczność, że kredytobiorca był uprawniony do wyboru waluty spłaty kredytu. W wyroku z dnia 21 września 2023 r., C-139/22, *AM i PM przeciwko mBank S.A.*, ECLI:EU:C:2023:692, Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej wyjaśnił, że włączenie do umowy zawartej z konsumentem dwóch alternatywnych warunków dotyczących wykonania tego samego obowiązku ciążącego na konsumentach, z których jeden jest nieuczciwy, a drugi zgodny z prawem, pozwala przedsiębiorcy na spekulowanie, że przez brak informacji, nieuwagę lub niezrozumienie konsument wykona zobowiązanie zgodnie z warunkiem, który powoduje znaczącą nierównowagę praw i obowiązków stron ze szkodą dla konsumenta. W konsekwencji postanowienie umowne regulujące sposób wykonania umowy, które należy zakwalifikować jako nieuczciwe, nie traci tego charakteru z tego powodu, że umowa przewiduje możliwość jej wykonania w inny (uczciwy) sposób. Stanowisko to, w nawiązaniu do powołanego wyroku, wyrażono także w orzecznictwie Sądu Najwyższego (por. np. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 25 października 2023 r., II CSKP 810/23 i postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 9 listopada 2023 r., I CSK 4078/22).

W orzecznictwie Sądu Najwyższego wielokrotnie wyjaśniono także, że skutkiem eliminacji abuzywnych klauzul przeliczeniowych może być upadek umowy kredytu w całości. Skutek ten odnosi się także do takich umów kredytu, w których zobowiązanie opiewało na walutę obcą, a wypłata kredytu mogła nastąpić i nastąpiła w złotych polskich. W sytuacji, w której zgodnie z umową do wypłaty kredytu dochodzi w złotych i może być on spłacany w złotych, tak jak w okolicznościach sprawy zakończonej zaskarżonym wyrokiem, utrzymanie tego rodzaju umowy w mocy przy założeniu jej dalszego wykonywania wyłącznie w

walucie obcej, co sugerowała skarżąca (kredyt „czysto” walutowy), zniekształcałoby bowiem wolę stron ukierunkowaną od początku na wypłatę kredytu w walucie krajowej i jego przynajmniej opcjonalną obsługę w tej walucie. Działanie takie w istocie odpowiadałoby zatem uzupełnieniu umowy treścią niezgodnioną przez strony (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 13 maja 2022 r., II CSKP 405/22, z dnia 15 września 2023 r., II CSKP 1356/22 i z dnia 29 listopada 2023 r., II CSKP 1461/22, a także postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 16 listopada 2022 r., I CSK 2237/22 i z dnia 30 czerwca 2023 r., I CSK 3468/22 oraz powołane tam dalsze orzecznictwo).

Sąd Najwyższy wielokrotnie odnosił się również do problemu dopuszczalności substytucji nieuczciwych klauzul kursowych odwołaniem do kursu średniego Narodowego Banku Polskiego na podstawie art. 358 k.c. bądź innych ustaw (por. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 23 sierpnia 2022 r., I CSK 1669/22 i przywołane tam orzecznictwo, a także wyroki Sądu Najwyższego z dnia 24 lutego 2022 r., II CSKP 45/22 i z dnia 19 stycznia 2024 r., II CSKP 874/22 i II CSK 36/23 oraz powołane tam dalsze orzecznictwo). Pogląd wyrażany w przywołanej judykaturze koresponduje z wyrokiem Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 16 marca 2023 r., C-6/22, *M.B.,U.B., M.B. przeciwko X S.A.*, ECLI:EU:C:2023:216, w którego sentencji stwierdzono m.in., że przepisy dyrektywy Rady 93/13/EWG z dnia 5 kwietnia 1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich (Dz. Urz. WE L 95, s. 29) stoją na przeszkodzie temu, by sąd krajowy po stwierdzeniu nieuczciwego charakteru warunku umowy zawartej między przedsiębiorcą a konsumentem mógł zarządzić lukom wynikającym z usunięcia nieuczciwego warunku zawartego w tej umowie poprzez zastosowanie przepisów prawa krajowego, które mogłyby mieć zastosowanie do rozważanej umowy tylko odpowiednio lub przez analogię i które odzwierciedlają regułę obowiązującą w krajowym prawie zobowiązań. W wyroku tym przyjęto również, że sąd krajowy nie może odmówić unieważnienia umowy – jeżeli po eliminacji postanowień abuzywnych nie może ona zostać utrzymana zgodnie z przepisami prawa krajowego – jeżeli konsument w sposób wyraźny się o to zwrócił (por. w tej kwestii także niedawny wyrok Sądu Najwyższego z dnia 19 stycznia 2024 r., II CSKP 874/22 i powołane tam dalsze orzecznictwo unijne). We

wcześniejszym wyroku z dnia 18 listopada 2021 r., C-212/20, *M.P., B.P. przeciwko „A.”*, ECLI:EU:C:2021:934, Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej jednoznacznie wykluczył natomiast dokonywanie przez sąd krajowy takiej wykładni umowy, która zmierzałaby do łagodzenia nieuczciwego charakteru postanowienia umownego, nawet jeżeli wykładnia taka odpowiadałaby wspólnej woli stron.

W konkluzji należało stwierdzić, że w zestawieniu z orzecznictwem unijnym i dotychczasowym orzecznictwem Sądu Najwyższego wywody wniosku nie stwarzały podstawy do przyjęcia, aby w objętej nim materii nieodzowna była kolejna wypowiedź orzecznicza Sądu Najwyższego.

Należało zatem odmówić przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Z tych względów, na podstawie art. 398⁹ § 2, art. 98 § 1-1¹, art. 108 § 1, art. 391 § 1 i art. 398²¹ k.p.c., Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji.

[SOP]

[a!]